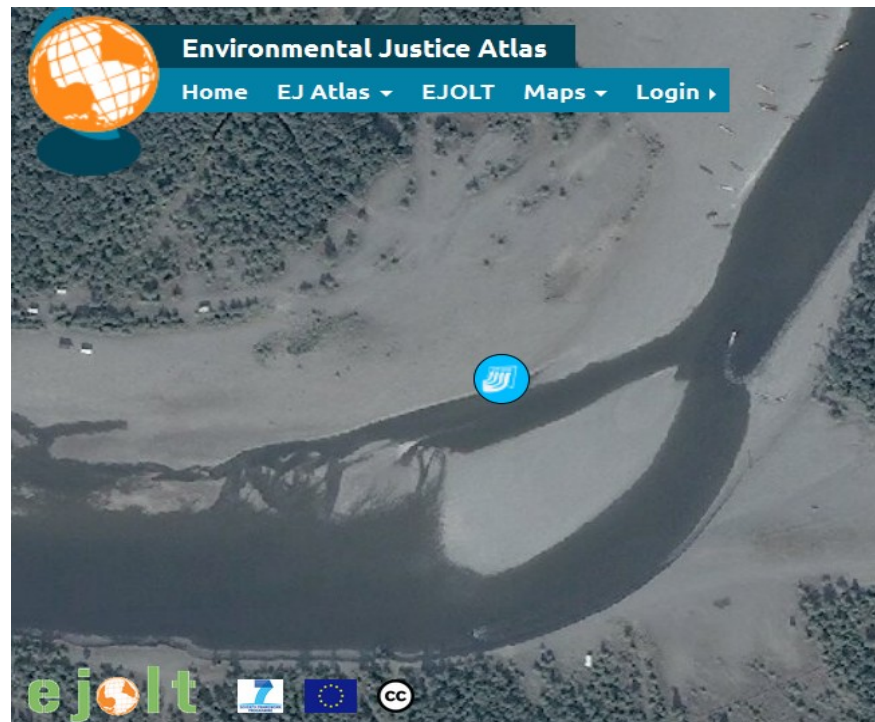

Kontroverzné víťazstvo miestnej komunity na príklade priehrady ALTA

Jana Pavlíková
Združenie Slatinka

Základné informácie

Alta

- vodná elektrárň v časti Finmakk
- 40 km od ústia rieky Altaelva
- v spodnej časti rieky – významná populácia lososov, ktorým hrádza zabránila v migrácii do neresísk

Vplyvy projektu

- Zaplavenie územia, strata pôdy, narušenie prirodzeného rázu krajiny, narušenie hydrologického režimu, prerušenie migračných koridorov
- Strata biodiverzity, erózia pôdy

- 2 generátory – 100 MW a 50 MW
- výroba elektriny 655 GWh ročne

- Vyška hrádze 110 m
- Dĺžka od vzdutia po hrádzu – 18 km

- náklady na výstavbu 15,400,000 USD
- investor Statkraft Norway

zainteresované subjekty:

- Norwegian Ministry of the Environment
/ministerstvo životného prostredia/
- Norwegian water resources and electricity
board /Nórsky výbor pre elektrinu z vodných
zdrojov/

Organizácie a subjekty spolupracujúce s miestnou komunitou

- Norske Samers Riksforbund (NSR),
- Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL)
- Alta municipality/Kautokeino municipality,
- Folkeaksjonen mot utbygging av Alta/Kautokeino-vassdraget (1978-1982),
- The World Council of Indigenous Peoples (WCIP)
- The International Indian Treaty Council

Formy protestov:

- Oficiálne sťažnosti listy a petície
Alternatívne vedecké práce a posudky
Ekonomické oceňovanie životného prostredia
- Súdne spory
- Aktivity v médiách, verejné kampane
- Hladovky, Pouličné protestné pochody
Sieťovanie organizácií – spoločné akcie
miestnych komunít, študentov, umelcov

Formy protestov:

- Sabotáž, Poškodzovanie majetku / podpaľáčstvo
- Zapojenie národných a medzinárodných mimovládnych organizácií

Vzhľadom k tomu, že Nórska vláda, napriek masívnym protestom Sámskej komunity a ľudí z EJOs presadila výstavbu priehrady a elektrárne v rieke Alta, mohol by sa tento prípad považovať za neúspech environmentálnej spravodlivosti.

Na druhej strane však vďaka vytrvalým silným protestom (79 - 81), bol dosiahnutý významný pokrok v oblasti práv Sámov v rámci Nórskej národnej politickej agendy, čo viedlo až k prijatiu právnych predpisov, ktoré posilnili práva tejto menšiny v Nórsku. V súčasnosti sa na nich nazerá ako na pôvodné obyvateľstvo – nie menšinu.

Práve vďaka tomuto konfliktu, Nórsko bolo tiež prvou krajinou, ktorá ratifikovala dohovor ILO 169 o domorodých kmeňových národoch, a posilnila práva etnickej skupine Sámov najviac zo všetkých okolitých krajín.

Sámovia pred parlamentom v OSLO /1979/

Protesty proti výstavbe priamo v dedinke ALTA
od októbra 1981 /policajné zásahy/

14 januára 1981 poslala vláda 600 policajtov do ALTY, aby "sa vysporiadali s protestujúcimi obyvateľmi" ktorí sa reťazami pripúťali k ľadovej hrádzi. V mrazoch okolo -40°C by to znamenalo, že ak by polícia ostránila stany, ktorými boli prikrytí, boli by títo ľudia zamrzli, napriek tomu, boli ochotní podstúpiť toto riziko. To vyvolalo mimoriadnu pozornosť médií. Policajtom sa nakoniec podarilo protestujúcich dostať z ľadovej briéry.

Začiatkom 80 tych rokov vláda ustanovila Komisiu pre práva Sámov aby hájila záujmy Sámov pred tým ako bude priehrada dokončená.

Výsledok kauzy

- Ustanovenie komisie pre práva Sámov
- Finmark act
- Vybudovanie parlamentu Sámov
- Vyčlenenie finančných prostriedkov na podporu Sámskej kultúrnej identity

- Rozhodnutie súdu (zlyhanie enviromnentálnej spravodlivosti)
- Vyjednanie alternatívneho riešenia
- Násilie voči protestujúcim zo strany štátu – následne zmena postoja zodpovedných autorít

- Zmena projektu oproti pôvodne plánovanej priehrade, ktorá mala pochovať dedinu MASi
- zmenšenie o 1/3
- Významný medzník v praxi rozhodovania projektoch s vplyvmi na životné prostredie a miestne komunity